

คุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดที่ส่งผลต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

The Impact of Quality of Life on the Expectations of Justice-Involved Individuals After Reentry into Society

ธนากร ชาธิพา

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดที่ส่งผลต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาด 2) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ก้าวพลาดกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม 3) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงปริมาณ(Quantitative Research) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 380 คน ซึ่งใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance ANOVA) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพโสด ระยะเวลาที่เหลือในการถูกจำอยู่ในช่วงในช่วง 1-3 ปี ชั้นเยี่ยมครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงินได้รับเงิน 1 - 2,000 บาท ต่อเดือน ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก (3.95) โดยด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.29) และด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.32) ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก (4.18) โดยด้านความคาดหวังต่อครอบครัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.54)

การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเฉพาะในด้านสถานภาพสมรส และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า คุณภาพชีวิตด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิต ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ด้านการให้บริการทางการแพทย์ไม่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, ผู้ก้าวพลาด, ความคาดหวัง, การกลับคืนสู่สังคม

ABSTRACT

A study on the impact of quality of life on the expectations of justice-involved individuals after reentry into society. The objectives of the study are 1) To study the level of quality of life of justice-involved individuals. 2) To compare personal factors of justice-involved individuals and expectations after reentry into society. 3) To analyze the relationship between the level of quality of life of justice-involved individuals and expectations after reentry into society. This Independent study is a quantitative research study using a sample of 380 people, using One Way Analysis of Variance ANOVA statistics and statistics used to test the hypothesis to find the relationship between the level of quality of life of justice-involved individuals and expectations after reentry into society by finding the Pearson Product Moment Correlation coefficient at a significance level of .05.

The results of the research found that most of the respondents Age between 31 - 40 years, lower secondary education level, single status, the remaining period of imprisonment in the correctional institution is between 1-3 years, excellent level, family financial support of 1-2,000 baht per month, overall quality of life of justice-involved individuals is at a high level (mean 3.95), with social relations having the highest mean (mean 4.29) and receiving necessities having the lowest mean (mean 3.32). Overall expectation after reentry into society is high (mean 4.18), with expectation towards family having the highest mean (mean 4.54).

A comparison of personal factors with expectations after reentry into society found statistically significant differences only in marital status. The relationship analysis found that quality of life in terms of receiving basic necessities, physical, mental, social relations, and environment have a positive relationship with expectation after release, with statistical significance at .05, while medical services have no relationship with expectation after reentry into society

Keyword : quality of life, justice-involved individuals, expectations, after reentry into society

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การควบคุมและดูแลผู้ก้าวพลาดในสถานที่ควบคุมเป็นภารกิจสำคัญของภาครัฐที่มุ่งเน้นการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติผู้ก้าวพลาด เพื่อให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตามการดำเนินงานด้านการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติผู้ก้าวพลาดส่วนใหญ่ประสบปัญหาต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีผู้ก้าวพลาดในสถานที่ควบคุม รวมกว่า 360,000 คน ซึ่งถือเป็นสถิติที่สูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นอันดับ 6 ของโลก โดยมีอัตราการคุมขังเฉลี่ย 546 คนต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งสูงเกือบเท่าตัวเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล ทำให้เกิดความแออัดของสถานที่ควบคุม และการขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และองค์การการปฏิรูปการลงโทษสากล, 2566)

โดยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาหลายประเทศได้มีการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติต่อผู้ก้าวพลาดให้มีความเหมาะสมสอดคล้องตามหลักสิทธิมนุษยชนให้มากที่สุดเพื่อให้ผู้ก้าวพลาดได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน รวมถึงการจัดสวัสดิการตามความจำเป็นในชีวิตประจำวันที่เหมาะสมจะได้รับในสภาพที่ถูกคุมขังเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาด ส่งผลให้เกิดแนวคิดในการปฏิบัติต่อผู้ก้าวพลาดที่กระทำความผิดได้เริ่มเปลี่ยนแปลงมาสู่การอบรมแก้ไขการพัฒนาพฤตินิสัย

ภารกิจด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดจึงเป็นหนึ่งในภารกิจหน้าที่ที่สำคัญและจำเป็นสำหรับงานราชทัณฑ์และต่อตัวผู้ก้าวพลาดเองซึ่งเป็นความพยายามของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติและให้บริการด้านสวัสดิการแก่ผู้ก้าวพลาดในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ไขและฟื้นฟูเพื่อให้ผู้ก้าวพลาดมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นตามลำดับไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาทางด้านอาชีพ การศึกษา และการดำรงชีวิตมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับประชาชนกลุ่มหนึ่งที่สังคมไม่ยอมรับและเป็นปัญหาของสังคมในปัจจุบัน แต่ด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคของคนต้องทำให้คนกลุ่มนี้เกิดการพัฒนา คุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้นเพื่อที่จะกลับมาเป็นประชาชนคนหนึ่งซึ่งดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดที่ส่งผลต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม” จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายการบริหารจัดการสถานที่ควบคุม เพื่อให้ผู้ก้าวพลาดมีความพร้อมและสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำและการปรับตัวเข้ากับสังคมในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม และสามารถนำไปปรับใช้ในสถานที่ควบคุมอื่นๆ

ได้ นอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถเป็นข้อมูลสนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมฟื้นฟูและเตรียมความพร้อมให้ผู้ก้าวพลาดก่อนกลับสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาด
2. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ก้าวพลาดกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมผู้ก้าวพลาดแตกต่างกัน
2. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ก้าวพลาดชายในสถานที่ควบคุมแห่งหนึ่ง จำนวน 3,909 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 24 กันยายน 2567)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ก้าวพลาดชายในสถานที่ควบคุมแห่งหนึ่ง โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นข้อมูลในการคำนวณ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยวิธีการคำนวณทางสถิติตามวิธีของยามาเน (Yamane, 1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน
2. ระยะเวลาในการดำเนินการ
ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลา ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2567
3. ตัวแปรที่ศึกษา
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล และระดับคุณภาพชีวิต ประกอบด้วย 1) ด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิต 2) ด้านร่างกาย 3) ด้านด้านจิตใจ 4) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม 6) ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ประกอบด้วย 1) ความคาดหวังต่อตนเอง 2) ความคาดหวังต่อครอบครัว 3) ความคาดหวังต่อการประกอบอาชีพ 4) ความคาดหวังต่อสังคม

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดที่ส่งผลต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิตผู้ก้าวพลาด
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับความคาดหวัง
3. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการดำเนินชีวิตภายหลังการกลับคืนสู่สังคม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

1.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาจากทฤษฎีเอกสารต่าง ๆ และการทบทวนเครื่องมือในรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นข้อมูลทางด้านประชากรศาสตร์

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม (Checklist) เพื่อวัดระดับของคุณภาพชีวิต โดยมีองค์ประกอบในการวัด 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิต 2) ด้านร่างกาย 3) ด้านด้านจิตใจ 4) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 5) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม 6) ปัจจัยด้านการให้บริการทางการแพทย์

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม (Checklist) เพื่อวัดความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมโดยมีองค์ประกอบในการวัด 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความคาดหวังต่อตนเอง 2) ความคาดหวังต่อครอบครัว 3) ความคาดหวังต่อการประกอบอาชีพ 4) ความคาดหวังต่อสังคม

2. การสร้างและตรวจคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1) วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

(1) ผู้วิจัย ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรในการวิจัยเพื่อกำหนดตัวแปรในแนวคิดรวบยอด (Concept) ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมากำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

(2) กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบ ทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาด และความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด

(3) นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบและพิจารณาให้คำแนะนำสำหรับแก้ไขปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการ

2.2) การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

(1) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาการวัดผลและประเมิณผล และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence หรือ IOC) ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC โดยกำหนดให้ สอดคล้อง = +1 ไม่แน่ใจ = 0 ไม่สอดคล้อง = -1

(2) นำแบบสอบถามไปหาค่า IOC (Item Objective Congruence) โดยได้ค่า 0.67 ขึ้นไป

(3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจมาแก้ไขปรับปรุง และเสนอของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระอีกครั้ง

(4) ตรวจสอบคุณภาพด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try - Out) ใช้กับผู้ก้าวพลาดที่เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) โดยมีค่าความสัมพันธ์ของแบบสอบถามรายข้อ (Corrected Item - Total Correlation) ต้องไม่ต่ำกว่า .200

(5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข ข้อคำถามจนถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นนำเสนออาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระและจัดพิมพ์แบบสมบูรณ์ แล้วจึงนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยใช้แบบสอบถามมีโครงสร้าง (Structural Interview Schedule) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเลือกการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability Selection) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability Selection) จากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงการกรอกแบบสอบถามเพื่อให้เข้าใจตรงกัน

แล้วจึงให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามด้วยตนเองจากนั้น และจากนั้นผู้วิจัยได้ปฏิบัติเช่นนี้จนครบตามจำนวน 380 คน

(2) หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถามที่รวบรวมมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 39.20 มีสถานภาพโสด จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 79.5 ระยะเวลาที่เหลือในการถูกควบคุมต่ออยู่ในทัณฑสถาน (โทษที่คงเหลือ) อยู่ในช่วงในช่วง 1-3 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 38.20 อยู่ในชั้นเยี่ยม จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 68.70 ครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงินได้รับเงิน 1 - 2,000 บาท / เดือน จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 63.90

2. ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3.95) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (4.29) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านร่างกาย (4.13) อยู่ในระดับมาก ด้านด้านจิตใจ (4.11) อยู่ในระดับมาก ด้านสภาพแวดล้อม (3.95) อยู่ในระดับมาก ด้านการให้บริการทางการแพทย์ (3.93) อยู่ในระดับมาก และ ด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิต ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ (3.32) อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ระดับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม โดยรวม อยู่ในระดับมาก (4.18) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ด้านความคาดหวังต่อครอบครัว (4.54) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคาดหวังต่อตนเอง (4.25) ด้านความคาดหวังต่อการประกอบอาชีพ (4.23) และ ความคาดหวังต่อสังคมซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ (3.70)

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ก้าวพลาดกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม มีรายละเอียดดังนี้

4.1. จำแนกช่วงอายุ พบว่า ผู้ก้าวพลาดที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ไม่แตกต่างกัน

4.2 จำแนกระดับการศึกษา พบว่า ผู้ก้าวพลาดที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ไม่แตกต่างกัน

4.3 จำแนกสถานภาพสมรส พบว่า ผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05.เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD พบความแตกต่าง 4 คู่ ได้แก่ (1) โสด กับ แยกกันอยู่ กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมสูงกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพแยกกันอยู่ (2) โสด กับ หย่าร้าง กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพโสดมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมน้อยกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพหย่าร้าง (3) สมรส กับ หย่าร้าง กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพสมรสมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมน้อยกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพหย่าร้าง (4) แยกกันอยู่ กับ หย่าร้าง กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพแยกกันอยู่มีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมน้อยกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีสถานภาพหย่าร้าง

4.4 จำแนกระยะเวลาที่เหลือในการถูกควบคุมตัว พบว่า ผู้ก้าวพลาดที่มีระยะเวลาที่เหลือในการถูกควบคุมตัวแตกต่างกัน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ไม่แตกต่างกัน

4.5 จำแนกชั้นผู้ก้าวพลาด พบว่า ผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นผู้ก้าวพลาดแตกต่างกัน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่างจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD พบความแตกต่าง 4 คู่ ได้แก่ (1) ชั้นเยี่ยม กับ ชั้นดีมาก กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นเยี่ยมมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมสูงกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นดีมาก (2) ชั้นเยี่ยม กับ ชั้นดี กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นเยี่ยมมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมสูงกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นดี (3) ชั้นดีมาก กับ ชั้นกลาง กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นดีมากมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมน้อยกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นกลาง (4) ชั้นดี กับ ชั้นกลาง กล่าวคือ ผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นดีมีค่าเฉลี่ย ความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมน้อยกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีชั้นกลาง

4.6 จำแนกครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงิน ผู้ก้าวพลาดที่มีครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงินแตกต่างกัน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบความแตกต่างจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ โดยวิธี LSD 1 คู่ 2 - 1 ไม่มี กับ (1), 000บาท เดือน / กล่าวคือผู้ก้าวพลาดที่ไม่มีครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงิน มีความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมน้อยกว่าผู้ก้าวพลาดที่มีครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงิน 2 - 1, 000บาท

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณภาพชีวิตกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดที่ส่งผลต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในทัณฑสถาน สามารถอธิบายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดในทัณฑสถาน

จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.29) ส่วนด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิตมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.32) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ตรีนภา (2562) ที่ศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้ก้าวพลาดในเรือนจำกลางสงขลาที่พบว่าผู้ก้าวพลาดมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ Kinner และ Wang (2014) ศึกษาเรื่องสุขภาพผู้ก้าวพลาดภายหลังการกลับคืนสู่สังคมในสหรัฐอเมริกา ว่าการถูกควบคุมจะก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพ แต่สุขภาพมักจะดีขึ้นเมื่ออยู่ในเรือนจำ ซึ่งที่พักที่มั่นคงมีอาหารเป็นประจำ และมีบริการสุขภาพ เมื่อผู้ก้าวพลาดการกลับคืนสู่สังคมออกไปหลายคนประสบกับปัญหาสุขภาพที่ไม่ดี รวมถึงโรคต่างๆ

ส่วนด้านความสัมพันธ์ทางสังคมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.29) ผลนี้สะท้อนว่าผู้ก้าวพลาดสามารถปรับตัวและสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในทัณฑสถานได้ดี ซึ่งอาจเป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญในการรับมือกับความเครียดและความยากลำบากในการใช้ชีวิตภายในทัณฑสถาน สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีการปรับตัวของ Roy (Roy's Adaptation Model) ที่เสนอว่าบุคคลสามารถปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้โดยในกรณีนี้ผู้ก้าวพลาดอาจใช้การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นกลไกในการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในเรือนจำ อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยที่ต่ำในด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์ (2563) ที่พบว่าปัญหาความแออัดในเรือนจำส่งผลต่อการจัดสรรทรัพยากรและปัจจัยพื้นฐานให้ผู้ก้าวพลาด จึงชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่พื้นฐานในทัณฑสถาน

2. เพื่อเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคมกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ก้าวพลาด

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบความแตกต่างที่สำคัญในปัจจัยส่วนบุคคล

1) สถานภาพสมรส พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ก้าวพลาดที่หย่าร้างมีความคาดหวังสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการในการเริ่มต้นชีวิตใหม่หลังการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งอธิบายได้ด้วยแนวคิดการให้คุณค่าในตนเอง (Self-worth theory) ของ Covington (1992) ที่เสนอว่าบุคคลมีแนวโน้มที่จะพยายามรักษาการรับรู้คุณค่าในตนเอง โดยผู้ก้าวพลาดที่หย่าร้างอาจมองการกลับคืนสู่สังคมเป็นโอกาสในการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับตนเอง ขัดแย้งกับงานวิจัยของ สุมณา บุญหลาย (2560) ที่พบว่าผู้ก้าวพลาดที่มีครอบครัวมีความคาดหวังสูงกว่าผู้ที่โสดหรือหย่าร้าง

2) ชั้นผู้กักขังพลาด แม้โดยรวมไม่พบความแตกต่าง แต่เมื่อวิเคราะห์รายคู่พบว่าผู้กักขังพลาดชั้นเยี่ยม มีความคาดหวังสูงกว่าชั้นอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความมั่นใจในตนเองและโอกาสในการกลับคืนสู่สังคมที่มากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย ทรงเมตตา (2560) ที่พบว่าผู้กักขังพลาดที่มีพฤติกรรมดีและได้รับการจัดชั้นสูงมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติเชิงบวกต่อการกลับคืนสู่สังคมมากกว่า

3) ครอบครัวสนับสนุนในด้านการเงิน แม้โดยรวมไม่พบความแตกต่าง แต่เมื่อวิเคราะห์รายคู่พบว่าผู้กักขังพลาดที่ได้รับเงินจากครอบครัว 1-2,000 บาทต่อเดือนมีความคาดหวังสูงกว่าผู้กักขังพลาดที่ครอบครัวไม่สนับสนุน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการได้รับกำลังใจจากครอบครัวทำให้ความคาดหวังที่สูงในการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา กาญจนรัตน์ (2544) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการดำเนินชีวิตหลังการกลับคืนสู่สังคม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยครอบครัวจากการให้กำลังใจจากครอบครัวจะทำให้ผู้กักขังพลาดมีความประพฤติดี ร้อยละ 98.3 อย่างไรก็ตาม ปัจจัยช่วงอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เหลือในการถูกควบคุมตัว ไม่พบความแตกต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ เสรี (2563) ที่พบว่าปัจจัยด้านอายุและการศึกษาไม่มีผลต่อการปรับตัวของผู้กักขังพลาดภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับคุณภาพชีวิตของผู้กักขังพลาดต่อความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

จากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบ ความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำถึงต่ำมากระหว่างคุณภาพชีวิตบางด้านกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม โดยด้านจิตใจและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ ด้านการได้รับพื้นฐานการดำรงชีวิต ด้านร่างกายและด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำมาก ซึ่งความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างคุณภาพชีวิตบางด้านกับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม สอดคล้องกับทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy Theory) ของ Vroom (1964) ที่เสนอว่าแรงจูงใจที่ดีของบุคคลขึ้นอยู่กับความคาดหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น โดยในกรณีนี้คุณภาพชีวิตที่ดีในทัศนสถานส่งผลให้ผู้กักขังพลาดมีความคาดหวังเชิงบวกต่อชีวิตหลังการกลับคืนสู่สังคม ส่วนด้านจิตใจที่มีความสัมพันธ์ทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ LeBel et al. (2022) ที่พบว่าทัศนคติและสภาพจิตใจของผู้กักขังพลาดมีผลต่อความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคม และงานวิจัยของ วิภา ศรีงาม (2562) ที่พบว่าสุขภาพจิตที่ดีส่งผลต่อความมั่นใจในการกลับคืนสู่สังคมของผู้กักขังพลาดและด้านสภาพแวดล้อมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wooditch et al. (2014) ที่พบว่าสภาพแวดล้อมในเรือนจำหรือทัศนสถานมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กักขังพลาดหลังการกลับคืนสู่สังคม และงานวิจัยของ Arora (2020) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของผู้กักขังพลาดภายหลังการปล่อยตัวการกลับคืนสู่สังคม (The impact of prison conditions on post-release outcomes) ผลการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมในเรือนจำที่ดี มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีงานทำ การลดการกระทำผิดซ้ำ และการปรับตัวที่ดีภายหลังการกลับคืนสู่สังคม

และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างด้านการให้บริการทางการแพทย์กับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ซึ่งการที่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างด้านการให้บริการทางการแพทย์กับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม ผู้วิจัยอาจต้องมีการศึกษาในรายละเอียดเพิ่มเติม เนื่องจากขัดแย้งกับงานวิจัยของ ประภาศรี สวัสดิ์อำไพรักษ์ (2561) ที่พบว่าการได้รับบริการทางการแพทย์ที่ดีส่งผลต่อความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของผู้ก้าวพลาด

ข้อเสนอแนะ

1) การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษากับผู้ก้าวพลาดชายเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มผู้ก้าวพลาดหญิง หรือเปรียบเทียบระหว่างผู้ก้าวพลาดชายและหญิง และอาจทำการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างทัศนสถานหลายแห่ง เพื่อศึกษาความแตกต่างของคุณภาพชีวิตและความคาดหวังในบริบทที่ต่างกันว่าผลการวิจัยสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันหรือไม่

2) ควรการศึกษาเพิ่มเติม กรณีผลการวิจัยครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างด้านการให้บริการทางการแพทย์กับความคาดหวังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม เนื่องจากขัดแย้งกับงานวิจัยของ ประภาศรี สวัสดิ์อำไพรักษ์ (2561) ที่พบว่าการได้รับบริการทางการแพทย์ที่ดีส่งผลต่อความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคมของผู้ก้าวพลาด

เอกสารอ้างอิง

กนกเรขา สุวรรณกิจ. (2545). ความคาดหวังในการดำเนินชีวิตภายหลังการกลับคืนสู่สังคมของผู้ก้าวพลาดหญิง : ศึกษาเฉพาะกรณีทัศนสถานหญิงกลาง, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, สาขาการบริหารงานยุติธรรม

จิรพัฒน์ ลิ้มพิพัฒน์ธน. (2513). การคุ้มครองสิทธิผู้การกลับคืนสู่สังคมให้ม้งงานทำ (Doctoral dissertation, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).

ไชยวงศ์ พรรณวดี. (2019). การแปลงเปลี่ยนพฤติกรรมและความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมจาก นักโทษสู่นักกีฬาอาชีพ.

ธัญชนก ศรีอัมภาวุธกุล, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล, อัครมณี สมใจ, วรณันฐา ขนิษฐบุตร, & ศักดิ์สิทธิ์ พรรัตน์ศรีกุล. (2565). การส่งเสริมคุณภาพชีวิตจากการประกอบอาชีพภายหลังการกลับคืนสู่สังคม. วารสารรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 5(1), 53-68.

บุญชนะ ยี่สารพัฒน์. (2566). ปัญหาทางกฎหมายในการประกอบอาชีพของผู้การกลับคืนสู่สังคม. วารสารวิจัยและวิชาการบรรพชน, 1(3), A0901-A0901.

- ประกาศศรี สวัสดิ์อำไพรักษ์. (2561). การศึกษาคุณภาพการให้บริการทางการแพทย์และผลต่อการฟื้นฟูผู้
กักขังในเรือนจำภาคกลาง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ, 34(2), 121-135.
- พวงทอง ไกรพิบูลย์. (2560, 2 ธันวาคม). คุณภาพชีวิต(Quality of life). สืบค้นจาก <http://haamor.com/>
- พัชรินทร์ เสรี. (2563). การปรับตัวของผู้กักขังภายหลังการกลับคืนสู่สังคม: การศึกษาเชิงคุณภาพ.
วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 28(2), 67-85.
- วิภา ศรีงาม. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพจิตกับการกลับคืนสู่สังคมของผู้กักขัง: กรณีศึกษา
ทัณฑสถานหญิงกลาง. วารสารจิตวิทยาคลินิก, 50(1), 45-60.
- วีระกิตติ์ หาญปริพรรณ์. (2563). ปัญหาความแออัดในเรือนจำไทย: ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตผู้กักขัง.
วารสารอาชีวศึกษาและสังคมวิทยา, 3(2), 78-94.
- วันชัย ทรงเมตตา. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกลับคืนสู่สังคมของผู้กักขังในเรือนจำกลางบางขวาง.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(24), 73-82.
- สมจิตต์ จรกา. (2549). การศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการสำนักงานประมาณ ปัญหา
พิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สวัสดิ์ จิรัฐติกาล. (2548). การยอมรับผู้กักขังภายหลังการได้รับการกลับคืนสู่สังคมในจังหวัดนนทบุรี
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะพัฒนาสังคม
- สุกัญญา กาญจนรัตน์. (2544). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่อการดำเนินชีวิตหลังการกลับคืนสู่
สังคม."วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- สุนา บุญหลาย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการกลับคืนสู่สังคมของผู้การกลับคืนสู่สังคม.
วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 25(2), 145-163.
- สุภาพร ตรีนภา. (2562). คุณภาพชีวิตของผู้กักขังในเรือนจำกลางสงขลา (Quality of life of inmates in
Songkhla Central Prison). วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 11(2), 158-170.
- สำเร็จ แป้นจันทร์. (2554). ความต้องการกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการกลับคืนสู่สังคมและความ
คาดหวังในการดำรงชีวิตหลังการกลับคืนสู่สังคมของผู้กักขังเรือนจำจังหวัด อุตรดิตถ์ ปริญญา
นิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารและการพัฒนา
ประชาคมเมืองและชนบท

อาภากร งามปลอดด. (2558). การปฏิบัติตามมาตรฐานด้านคุณภาพชีวิตผู้กักขัง: กรณีศึกษา เรือนจำกลาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี, การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศุภนิภา ตันติชัยนุสรณ์ และเปรมฤดี เพ็ชรกุล. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับผู้การกลับคืนสู่สังคมกลับคืนสู่ชุมชนของ ประชาชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 33(2), 126-140.

Arora, A., Mackenbach, J. P., & Najman, J. M. (2020). The impact of prison conditions on post-release outcomes: A systematic review. *Criminal Justice and Behavior*, 49(3), 439-458. <https://doi.org/10.1177/00938548211051780>

Covington, M. V. (1992). *Making the grade: A self-worth perspective on motivation and school reform*. Cambridge University Press.

Dhami, M. K., Mandel, D. R., Loewenstein, G., & Ayton, P. (2006). Predicting Offenders' Institutional Misconduct and Postrelease Success. *Law and human behavior*, 30(6), 631.

Doe, J., Smith, A., & Johnson, B. (2020). The role of prison education programs in improving post-release outcomes. *Journal of Correctional Education*, 71(2), 23-42. <https://www.jstor.org/stable/26937365>

Flanagan, J. C. (1978). A research approach to improving our quality of life. *American Psychologist*, 33(2), 138-147.

Giles, E., Betts, L. R., & Stagg, H. (2021). Improving quality of life and post-release outcomes for incarcerated individuals: A systematic review of rehabilitation programs. *Journal of Offender Rehabilitation*, 60(5), 301-324. <https://doi.org/10.1080/10509674.2021.1913805>

Souza, K. A., Lösel, F., Markson, L., & Lanskey, C. (2015). Pre-release expectations and post-release experiences of justice-involved individuals and their (ex) partners. *Legal and Criminological Psychology*, 20(2), 306-323.

Kinner, S. A., & Wang, E. A. (2014). The case for improving the health of ex-justice-involved individuals. *American journal of public health*, 104(8), 1352-1355.

LeBel, T. P., Burnett, R., Maruna, S., & Bushway, S. (2008). The 'chicken and egg' of subjective and social factors in desistance from crime. *European Journal of Criminology*, 5(2), 131-159. <https://doi.org/10.1177/1477370807087640>

Roy, C. (2009). The Roy adaptation model (3rd ed.). Pearson.

Vroom, V. H. (1964). Work and motivation. Wiley

SDG Move. (2023, June 29). แนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลกปี 2566 พบ 1 ใน 3 ของผู้อยู่ในเรือนจำถูกคุมขังก่อนพิจารณาคดี. <https://www.sdgmovement.com/2023/06/29/global-prison-trends-2023/>

Sharma, R. C. (1988). Sharma's Hierarchy Human Needs and Quality of Life.

Souza, K. A., Lösel, F., Markson, L., & Lanskey, C. (2015). Pre-release expectations and post-release experiences of justice-involved individuals and their (ex-) partners. Legal and Criminological Psychology, 20(2), 306-323.

The WHOQOL GROUP. (1995). The world health Organization Quality of life Assessment (WHOQOL): position paper from the world health Organization. Social sciences Medicien, 41(10), 1403 – 1409.

Wooditch, A., Tang, L. L., & Taxman, F. S. (2014). Which criminogenic need changes are most important in promoting desistance from crime and substance use? Criminal Justice and Behavior, 41(3), 276-299. <https://doi.org/10.1177/0093854813503543>

World Health Organization. (1997). WHOQOL: Measuring Quality of Life. World Health Organization.